

Reactie op: Wet voorschriften vrijstelling leerplicht bij richtingbezwaren
Internetconsultatie juni/juli 2020

Van Rechtswege

Artikel 5 lid b van de Leerplichtwet gaat van rechtswege in wanneer de ouders aangeven overwegende bedenkingen te hebben tegen de richting van het onderwijs op redelijke afstand van hun woning. Het toevoegen van voorwaarden om beroep te kunnen doen op Artikel 5 lid b, is niet alleen tegenstrijdig met deze wet zelf, het brengt de vrijheid van het kunnen naleven van de geloofsovertuiging van de ouders in gevaar.

Onder Artikel 5.b van de leerplichtwet worden de voorwaarden gegeven voor vrijstelling van de inschrijfplicht op een school of instelling waar de jongere op geplaatst kan worden. Namelijk het bezwaar van de ouders tegen de richting van het onderwijs op alle scholen/ instellingen binnen redelijke afstand van de woning.

Richting v/s inhoud

De voorgestelde "Aanvullende voorschriften bij beroep op vrijstelling" hebben niks te maken met Artikel 5.b (wat gaat over de richting van het onderwijs) maar hebben te maken met de inhoud van het onderwijs.

In 1900 waren er twee soorten vrijstellingen: vrijstelling vanwege richtingsbezwaar en vrijstelling vanwege voldoende huisonderwijs. Dit wetsvoorstel probeert beide soorten samen te voegen tot één. Dit door vrijstelling vanwege richtingsbezwaar afhankelijk te maken van voldoende huisonderwijs. Dit kan niet vanwege het karakter van Artikel 5.b, Leerplichtwet.

Artikel 1 van de Grondwet beschrijft het belangrijkste recht van Nederlandse burgers: "Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan."

Door de vrijstelling vanwege richtingsbezwaar voorwaardelijk te maken van o.a. het inhoud van het thuisonderwijs, wordt de vrijheid van ouders om hun kinderen op te voeden met hun levensovertuiging voorwaardelijk.

Door de wet aangewezen vorm van onderwijs

Het wetsvoorstel begint met het volgende:

"Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het ontvangen van onderwijs een wezenlijk recht is voor jongeren in de leerplichtige leeftijd; dat het van overheidswege borgen van onderwijs van voldoende kwaliteit noodzakelijk is, ook als de jongeren door vrijstelling van de leerplicht geen schoolonderwijs ontvangen;..."

Artikel 23 van de grondwet luidt het volgende:

1. Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der regering.
2. Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht van de overheid en, voor wat bij de wet aangewezen vormen van onderwijs betreft, het onderzoek naar de bekwaamheid en de zedelijkheid van hen die onderwijs geven, een en ander bij de wet te regelen.

Thuisonderwijs is niet een door de wet aangewezen vorm van onderwijs. De overheid heeft volgens de wet niet de taak om toezicht te houden bij personen die onder artikel 5.b vrijstelling hebben van de inschrijfplicht. Het 'Voorstel van Wet tot wijziging van de Leerplichtwet 1969' is dus onwettelijk.

En zelfs zou deze wetsvoorsel ingevoerd worden, kan thuisonderwijs niet bij een: "door de wet aangewezen vorm van onderwijs" horen omdat het in de wetsvoorstel niet voor iedereen vrij toegankelijk is.

Andere eisen

Deze wetsvoorstel wil zwaardere eisen opleggen aan thuisonderwijs (een niet door de wet aangewezen vorm van onderwijs) dan op particuliere (niet-bekostigde) scholen (een door de wet aangewezen vorm van onderwijs).

Jaarlijkse gedetailleerde onderwijsplannen worden in het particulier onderwijs niet verplicht zoals dit wetsvoorstel ouders wil verplichten. Thuisonderwijs is niet regulier onderwijs en kan ook niet zo behandeld worden. Een onderwijsplan, zoals voorgesteld, heeft niks te maken met het geven van goed onderwijs en vooral niet met het kunnen toetsen hiervan.

Artikel 15d.6 en Artikel 15d.7 van het wetsvoorstel wil verplichte toetsen opleggen op 6 en 9-jarige leeftijd en ook een verplichte eindtoets. In het particulier onderwijs is het toetsen van de leerlingen niet verplicht. Het is verwarrend dat wetgevers in het wetsvoorsel schrijven dat de eisen die ze willen leggen op ouders lichter is dan de eisen op het openbaar onderwijs, maar dat ze vergeten te zeggen dat ze meer van ouders willen eisen dan er geëist wordt van particuliere scholen.

Het verplichten van een onderwijsplan met alle eisen dat in het wetsvoorstel staan en het verplichten van het toetsen van thuisonderwezen kinderen, zoals aangegeven, is overbodig, onnodig en bewezen ineffectief. Eagleson, B., Ray, B. (2008) zijn tot de conclusie gekomen dat:

"The authors of this study find no evidence from their analysis that supports the claim that states should exercise more regulation of homeschool families and students in order to assure better academic success in general or improved higher-education success in particular. On the contrary, the findings of this study are consistent with other research findings that homeschool students perform well academically – typically above national averages on standardized achievement tests and at least on par with others on college-admissions tests – and do so regardless of whether they live in a state that applies low, moderate, or high governmental regulation of homeschooling."

Thuisonderwijs ≠ schoolonderwijs

Thuisonderwijs is niet en kan niet vergeleken worden met het (particulier) onderwijs.

Thuisonderwijs is niet schoolonderwijs. Wat werkt in een klaslokaal met 30 studenten van dezelfde leeftijd die allemaal op precies hetzelfde traject zijn zal niet werken in een thuissituatie met één kind van een bepaalde leeftijd. In een school moeten alle studenten op één tempo, anders is het onmogelijk voor de leraar om alles bij te houden. Dit werkt nadelig voor de groep snelle en langzame kinderen. Met thuisonderwijs leert het kind op zijn/haar unieke tempo. Het komt over alsof de wetgevers zich niet verdiept hebben in wat thuisonderwijs is en hoe het eruit ziet voor verschillende gezinnen. Hierdoor lijken er door de zinnen heen allemaal foute vooroordelen naar voren te komen. Wat eigenlijk heel jammer is.

Het eisen dat het onderwijs grotendeels alleen in het Nederlands gegeven moet worden begrijpen wij niet. Tweetalig of zelfs drietalig opgroeien begunstigd het kind alleen maar. Dit is duidelijk geworden met het Trijetalige skoalle (drietalige school) project dat in 1997-1998 was gestart op zeven scholen in Friesland. Het resultaat was zo goed, dat het project definitief was omgezet naar het Netwerk Trijetalige Skoallen. Wij stellen voor dat de Nederlandse taal sowieso een kernvak is, maar dat er daarnaast ook de optie bestaat om de andere vakken in andere talen zoals het Engels te geven.

Leerplichtambtenaar

Niet alleen probeert Artikel 15a.2 van het voorstel Artikel 5.b van de Leerplichtwet voorwaardelijk te maken, de rol van de leerplichtambtenaar wordt helemaal uit zijn context gehaald.

De wettelijke rol van de leerplichtambtenaar is om te controleren of de wet nageleefd wordt. Uit de toelichting van Artikel 15a blijkt dat dit wetsvoorstel de leerplichtambtenaar een signaleringsfunctie wil geven om de veiligheid van het kind te controleren. Veel thuisonderwijs gevende ouders hebben al vaker te maken gekregen met leerplichtambtenaren die veel meer van hen wilden eisen dan de wet eist, tot het punt van onterecht dreigen met een aangifte doen bij Veilig Thuis, om ouders te dwingen te doen wat de leerplichtambtenaar wil en niet wat de wet eist. Vele gezinnen hebben hierdoor onnodig veel stres ervaren en hebben hierdoor geen positieve relaties met de leerplichtambtenaren in hun gemeente. Nu moeten deze ambtenaren een extra functie krijgen en de veiligheid van hun kinderen controleren?

Wat zijn hier de rechten van de ouders? Wat beschermt het gezin tegen de bemoeienis van de regering in het prive leven van het gezin? Er wordt gezegd dat het niet om de inhoud van het gesprek gaat, maar ondertussen komt er in de voorlichting bij de wet wel te staan:

“Daarnaast kunnen gemeenten onder meer binnen het kader van de Jeugdwet voor hen relevante thema’s aan de orde stellen. Het gesprek stelt de gemeente in staat om nadere informatie hierover te verkrijgen. Gemeente is belast met de jeugdhulp en beziet eveneens in dat kader de vrijstelling, omdat deze er namelijk toe kan leiden dat een jongere uit zicht verdwijnt. De vraag waaruit richtingbezwaren moeten bestaan, staat los van dit gesprek. In eerste instantie is het dus de aanwezigheid van alle ouders of verzorgers en het kind zelf bij het gesprek, dat de voorwaarde vormt voor het verkrijgen van de vrijstelling, niet de inhoud van het gesprek.”

De zin: “In eerste instantie... dat de voorwaarde vormt voor het verkrijgen van de vrijstelling.” is zeer zorgwekkend. Er zijn hier een paar dingen heel fout mee.

De vrijstelling, per Artikel 5.b van de Leerplichtwet, gaat van rechtswege in.

Waarom staat er dat de aanwezigheid van de ouders/verzorgers en het kind in eerste instantie de voorwaarde vormt voor het verkrijgen van de vrijstelling? Betekent dat dat er meer voorwaarden na het gesprek kunnen komen? Dit is breed gedefinieerd. De rechten en plichten van de betrokken partijen zijn niet duidelijk.

De ambtenaar heeft niet als rol de inhoud van het onderwijs te controleren, toch staat hier dat de gemeentes door het gesprek informatie over de ‘voor hen relevante thema’s’ gaan verkrijgen. Het is de rol van de inspectie en niet van de gemeente om inhoudelijk het onderwijs te toetsen bij de door de wet aangewezen vormen van onderwijs.

Dwang

Artikel 15p.5 en Artikel 15p.6 van het wetsvoorstel willen ouders dwingen om te kiezen om *of* hun Grondwettelijk recht op privacy op te geven *of* hun recht om hun kinderen op te voeden volgens hun levensovertuiging.

Ouders die wel een school hebben binnen redelijke afstand van hun woning met hun levensovertuiging worden niet gedwongen om *óf* hun recht op privacy van hun persoonlijke levenssfeer op te geven zodat ze hun kinderen kunnen opvoeden volgens hun levensovertuiging, *óf* hun privacy houden en hun kinderen naar een school sturen dat tegen hun levensovertuiging in gaat.

Artikel 10.1 Grondwet : “Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.”

Artikel 12.1 Grondwet: "Het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij of krachtens de wet bepaald, door hen die daartoe bij of krachtens de wet zijn aangewezen."

Door een groep ouders te dwingen hun Grondwettelijke rechten op te geven vanwege hun levensovertuiging, wordt er gediscrimineerd. De vraag wordt dan ook: als ouders, hypothetisch gesproken, zouden kiezen om toestemming te geven voor het binnentreden van hun woning door de inspectie, of dit een vrije keuze was of dat ze zich bedreigd voelen door de voorwaarden aangegeven in het wetsvoorstel. De voorstel dat als de inspectie niet binnen kan komen, de vrijstelling (van rechtswege) komt te vervallen.

Artikel 15.1 Grondwet: "Buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald mag niemand zijn vrijheid worden ontnomen."

Het erge is dat bij de voorgestelde Artikelen 15p.5 en 15p.6, juist wel de vrijheid van privacy van het gezin ontnomen wordt.

Daarnaast wordt er niks in de wet geschreven over hoe wetgevers dit willen gaan regelen. Als in een gezin 4 kinderen thuisonderwijs krijgen, moeten ze nu 4x per jaar gedwongen worden de inspectie hun persoonlijke levensfeer binnen te laten?

Conclusie

Ter conclusie, Artikel 5.b van de Leerplichtwet was daar gezet door de wetgever om de vrijheid van ouders om hun kinderen op te voeden conform hun levensovertuiging, te behouden. Het nieuwe wetsvoorstel is ten eerste niet wettelijk. Thuisonderwijs is niet een erkende vorm van onderwijs. De Inspectie van Onderwijs moet het onderwijs toetsen: "bij de wet aangewezen vormen van onderwijs". Iets wat thuisonderwijs in haar huidige vorm ook niet kan zijn.

Ten tweede, gaat artikel 5.b van de Leerplichtwet strict over vrijstelling van de inschrijfplicht op basis van de richting van het onderwijs binnen redelijke afstand van de woning.

Het nieuwe wetsvoorstel heeft niks te maken met de richting van het onderwijs, maar met de inhoud van het onderwijs. Dit zijn twee verschillende onderwerpen, die niet met elkaar in de war gebracht mogen worden, wat met deze wetsvoorstel wel gebeurt.

Ten derde, gaat dit wetsvoorstel veel te ver. Bijvoorbeeld: het willen afdwingen van ouders om te kiezen tussen hun recht op privacy of hun recht om hun kinderen volgens hun geloofsovertuiging op te voeden. Dit is discriminatief en onacceptabel.

Ten vierde, wil de wetgever meer eisen van ouders/verzorgers met vrijstelling volgens Artikel 5.b Leerplichtwet dan van het particulier (niet bekostigde) onderwijs. Er wordt wel in het wetsvoorstel herhaald dat wetgevers minder willen verplichten van thuisonderwijzende ouders dan van reguliere scholen. Het blijkt dat wetgevers in hun voorbeeld het particulier onderwijs vergeten zijn.

Ten vijfde, Het komt over alsof de wetgevers die deze wetsvoorstel geschreven hebben zich niet verdiept hebben in wat thuisonderwijs is. Een duidelijk voorbeeld hiervan is het willen 'micro-managen' van niet alleen de inhoud van het onderwijs maar zelfs de persoonlijke levens van de gezinnen die thuisonderwijs geven. Het willen bedreigen met en afdwingen van de vrijheid en Grondwettelijke rechten van ouders onder de mom: "dat het van overheidswege borgen van onderwijs van voldoende kwaliteit noodzakelijk is.", is absurd.

Ray, B.D. (2010) kwam in een van zijn studies tot de conclusie dat thuisonderwezen kinderen in de VS en Canada algemeen hoger, namelijk in het 65e en 80e percentiel, scoorden vergeleken met het Nationale gemiddelde van het 50e percentiel. Hij concludeerde dat er weining tot geen verschillen

waren in de prestatie van thuisonderwezen kinderen wanneer het kwam tot de mate van regulering (controle) van de overheid. Dus niet alleen scoorden thuisonderwezen kinderen beter, strengere toezicht vanuit de overheid maakte weinig tot geen verschil in de academische prestaties van deze kinderen.

Als laatste, Thuisonderwijs organisaties willen al langer met wetgevers aan tafel zitten en samen werken aan goede regelgeving ten opzichte van het thuisonderwijs. Dit wetsvoorstel is een duidelijk voorbeeld dat het niet goed gaat als wetgevers, wie vaak uit onwetendheid en misconcepties van het thuisonderwijs, een wetsvoorstel maken zonder aan tafel te komen met thuisonderwijs organisaties om te kijken wat wel en niet werkt.

[1] Eagleson, B., Ray, B. (2008). State Regulation of Homeschooling and Homeschoolers' SAT scores. *Academic Leadership: The Online Journal*, 6.

[2] Ray, B.D. (2010). Academic achievement and demographic traits of homeschool students: A nationwide study. *Academic Leadership Journal*, www.academicleadership.org [a peer-reviewed journal].